

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Middelalderen (Sluttet.)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 347.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245227248192/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Italien og Konstantinopel

Lombardiet, men selv i Toskana, var det ligesaa aabenbar Florens og Venedig, der trængte ham (1336—39), og fra nu af stod Florens bestandig med Vægt-Skaalen i den ene Haand og Pungen i den Anden, for at bevare en Slags Lige-Vægt, saavel mellem Tyranniet og Friheden, som mellem Italiens Magter i det Hele. Hvor nu Lige-Vægten med det Vørste er det Bedste, Man veed, og det Høieste, Man trakter efter, der er det naturligviis kun smaat hvad Nyt Man spørger, saa Verdens-Historien faaer ikke Stort at fortælle, men forholdsvis spillede dog Florens virkelig en stor Rolle i den sorte Døds og den gyldne Bulles, i Colas Rienzis og Tigger-Munkenes aandløse Dage.

Den Romerske Old-Grandsker Colas Rienzi (Niels Larsen), som med sine Negle vilde gravet hele den Ciceronianske Tid skinbarlig op igien, skulde vi her neppe have nævnet, hvis ikke de Lærde havde sat ham paa Helgen-Listen, som en Martyr for den Classiske Frihed, men dog hører hans Ape-Spil paa Kapitolet i Midten af det Fjortende Aarhundrede (1347) unægtelig til Tidens Skilderi, og viser iblandt Andet paa det Klareste Pavernes verdslige Afmagt. Under den saakaldte »Babyloniske Udlændighed« i Avignon gik det nemlig hulter til bulter i Kirke-Staten, Landet vrimgledet af Smaa-Tyranner og hvad Rom i Grunden altid var, det var den nu ret aabenbar: en Røver-Kule, hvor især de to høiadelige Slægter, Orsini og Colonna, beskyttede Handteringen og sloges om Byttet. Da reiste Colas sig, smækfuld af Romerske Borger-Dyder og Ciceroniansk Veltalenhed, skildrede med levende Farver paa den ene Side Røver-Kulen, som den var nu, og paa den Anden de [Frihedens] gyldne Dage, da Keiser Vespasianus gav Borger-skabet Sort paa Hvidt for, at han ene skyldte deres Gunst alle sine Hæders-Navne, sin Krone og sin Vælde, og see, sagde Colas, denne gyldne Tid er jeg Mand for at føre tilbage. Det gad den Romerske Pøbel for Løiers Skyld ogsaa nok seet og udraabde Colas, under Navn af Tribun, til Stadens og hele Verdens Herre, hvorpaa han i en Hast uden Lov og Dom lod de meest berøgtede Røvere og Sti-Mænd henrette, jog Adelen paa Porten og meldte saa al Verden sin Thron-Bestigelse og sine Helte-Gjerninger, i Sende-Breve med den majestætiske Over-Skrift: Nik[o]las den Strænge og Milde, Frihedens, Fredens og Retfærdighedens Tribun, den hellige Romerske Republiks herømmelige Frelser. Langt fra herved at vække almindelig Latter, fik han varme Lyk-Ønskninger ei blot fra sin gode

Italien og Konstantinopel

Ven Petrark, men fra det halve Italien og fra mange kronede Hoveder, hvoriblandt Kongen i Ungern og Dronningen i Neapel valgte ham til Voldgifts-Mand i deres Trætte, saa, kunde Colas blot nogenlunde skikket sig i Tøiet og i Tiden, da skal Ingen sige hvad der kunde blevet af ham. Han var imidlertid en umaadelig opblæst og blodtørstig Bog-Orm, som indstævnedes haade Keiser og Pave for sin Dom-Stoel, vilde lad Hovedet hugge af hele den Romerske Adel, fordi den gamle Steffen Colonna sagde en lille Spydighed om hans guld broderede Kappe, og nedlagde som en Kryster Regjeringen efter syv Maaneders Forløb, da Pøbelen var kied ad hans Abespil*). Vel gik han siden engang (1354) igien paa samme Skue-Plads, men kun som Pavelig Harlekin [Hofnar], og den Rolle kom han endnu værre fra, thi i et Opløb tog Pøbelen og hængde ham paa en Knag i Slagter-Boderne**), og havde Man ikke i de følgende Aarhundreder under Ferle og Riis tilbedende knælet for hver Skygge af det classisk vederstyggelige Rom, da vilde saa topmaalt og dog saa kraftløs en Nar naturligvis strax været glemt med sine utallige Brødre, men nu har »Latinerne« naragtig nok gjort¹ Colas Rienzi udødelig.

En anderledes dygtig og driftig Mand var Johan Visconti, Ærke-Bisp i Mailand, som paa denne Tid (1349) tillige blev Første over sexten Stæder og købde den Syttende af to Herrer

Bologna, hvad i det Mindste for saavidt er mærkeligt, som Bologna, alt siden tidlig i det Tolvte Aarhundrede de »Latinske Juristers« Moder-Skiød, dog var Den af alle Land-Stæderne uden for Toskana, der længst undgik og tiest afrystede Aaget. Dens første Tyrann var Taddeo Pepoli, en Søn af Crassus den Anden, Italiens største Aager-Karl, og at Æblet ei faldt langt fra Stammen, saae Bologneserne med afmægtig Fnysen, da nu Taddeos Sønner solgte hele Republiken til Visconti for 200000 Gylden***). Ærke-Bispen vilde imidlertid endnu ikke nøies med de sytten Stæder, men rakte efter hele Toskana, og for denne store Begjærigheds Skyld er det egenlig vi, i Mangel af anden Storhed, nævne ham, hvad vi dog gjør saameget desheller, som det var Alt hvad han fik for den [Begjærigheden]. Florens, som fandt sig meget ilde

*) Sismondi V. 406—42.

**) Sammet. VI. 201—15.

***) Sammet. V. 97—102. 35. 231. 70—77. VI. 44—60.

¹ 2. Udg. »Latinernes ved deres Efterbelse gjort«